

Mezinárodní právo operací v kyberprostoru

David Komárek

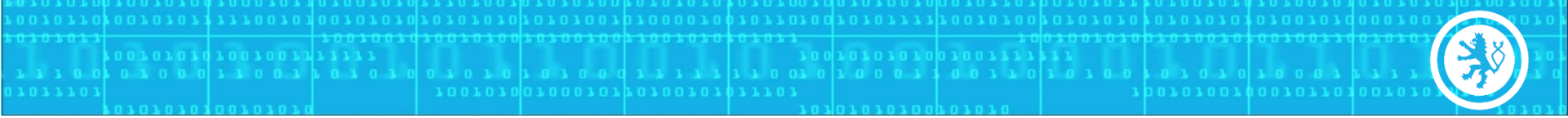
Národní úřad
pro kybernetickou
a informační bezpečnost

Úvod do MPV

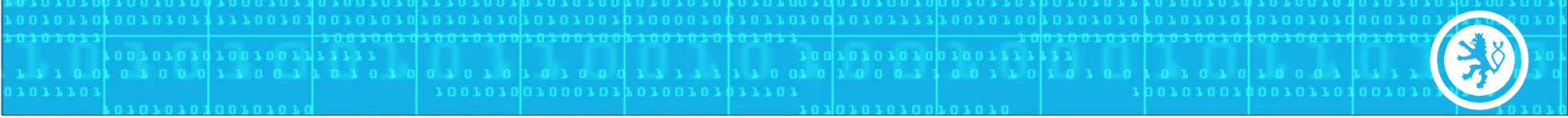

Co je Mezinárodní právo veřejné

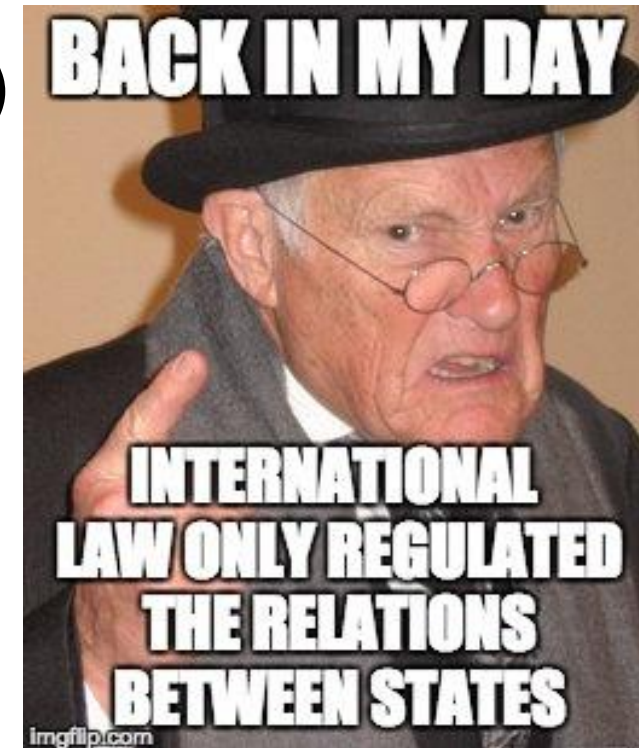
- Soubor právních norem, které zajišťují mírovou existenci a plynulý vývoj mezinárodního společenství
- Novodobé MPV vzniká v 17. stol.
- Rozdíl oproti mezinárodnímu právu soukromému

Subjekty

- Primárním subjektem Státy ve vztazích k ostatním státům (intervence)
- Státy ve vztahu k jednotlivcům (lidská práva)
- Mezinárodní organizace
- Jednotlivci (válečné trestné činy)

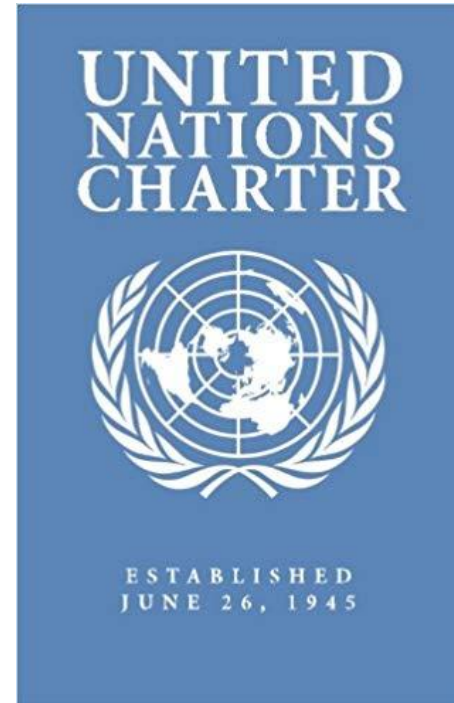
Source:
memecogens.tumblr.com/post/128097089162/international-law-is-no-longer-only-the-law-of

Prameny

- Hlavními prameny:
  - Mezinárodní smlouvy a úmluvy
    - Bilaterální, multilaterální
  - Mezinárodní obyčeje
  - Obecné zásady právní
- Podpůrné prameny
  - Judikatura
  - Akademická činnost

Source: un.org

Normy MPV aplikovatelné v kyberprostoru

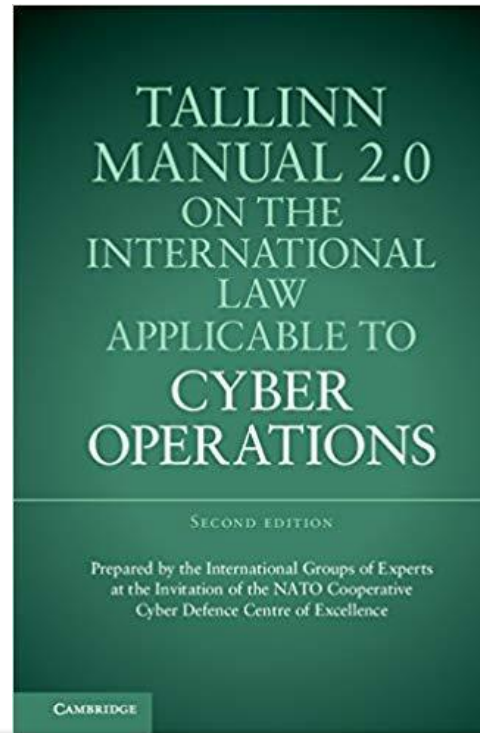

- Mezinárodní smlouvy a úmluvy speciální pro kyberprostor
  - Budapeštská úmluva o počítačové kriminalitě
  - Smlouva o spolupráci v oblasti mezinárodní informační bezpečnosti
- Mezinárodní právo
  - Obecné mezinárodní právo veřejné
    - Charta OSN - základem čl. 2 odst. 4: „...Všichni členové se vystříhají ve svých mezinárodních stycích hrozby silou nebo použitím síly...“
  - Specializované režimy - MHP

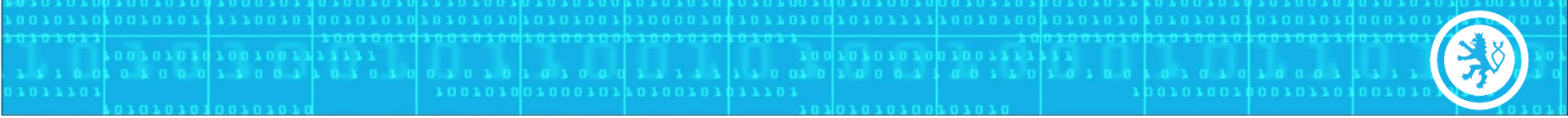

Akademická činnost

- Nezávazné normy, i tak důležité
- UN GGE – pracovní skupina expertů od roku 2004
- Talinský manuál – M. Schmitt
- Strategie a pravidla států

S
o
u
r
c
e
:
c
c
d
c
o
e
.
o
r
g

Vynutitelnost mezinárodního práva veřejného

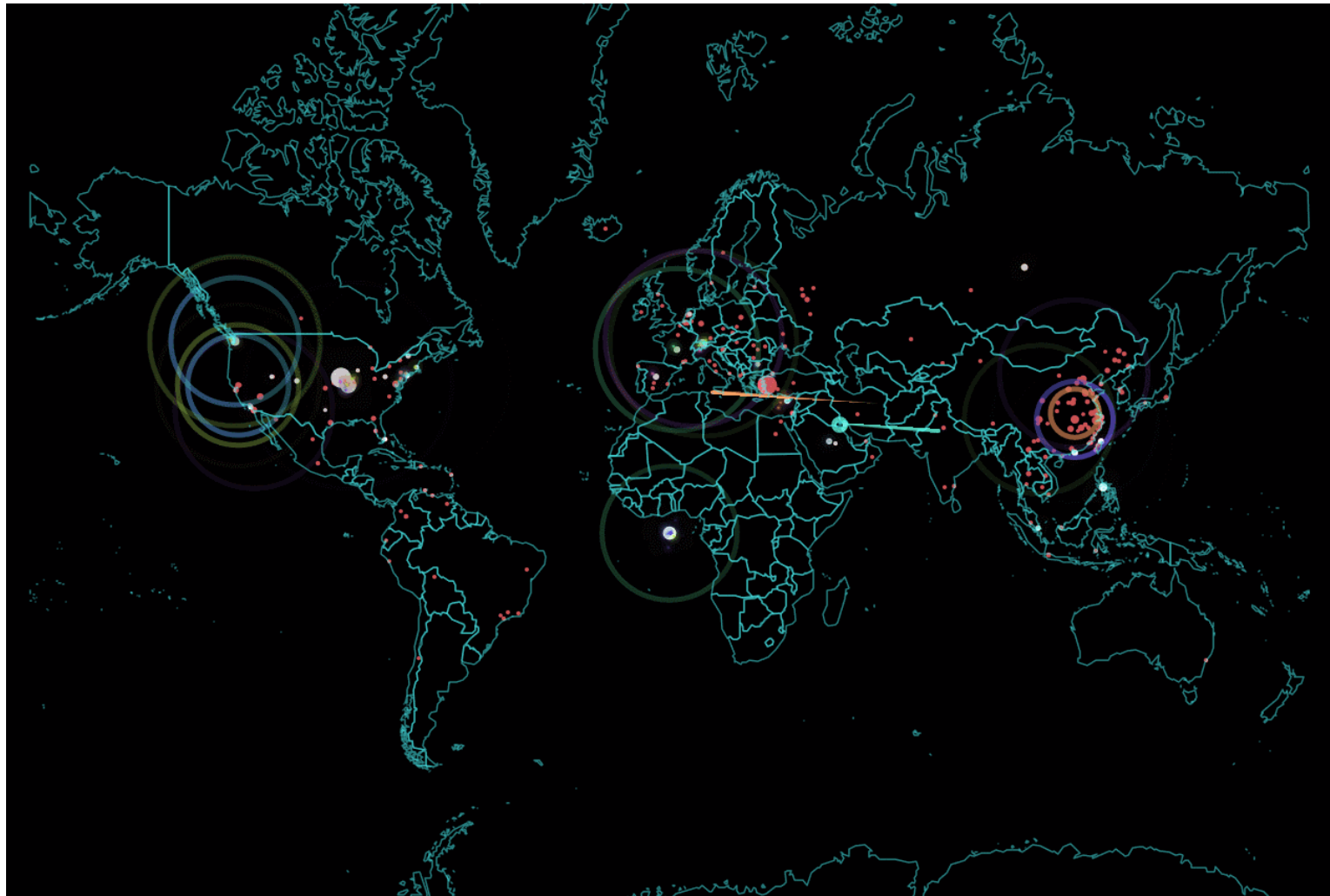

- Jednostranná
  - Retorze
    - Diplomatická
    - Ekonomická
    - Vojenská
  - Nezbytnost
  - Protiopatření
  - Sebeobrana
- Soudní
- Kolektivní
  - pod OSN – kapitola VI a VII
  - Regionální organizace

Mapa útoků

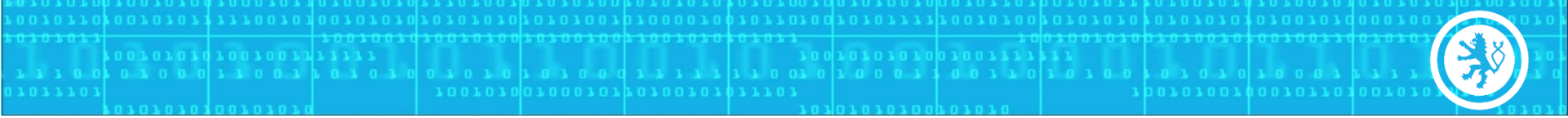

S
o
u
r
c
e
:
m
a
p
.
n
o
r
s
e
c
o
r
p
.
c
o
m

Suverenita, due diligence a atribuce

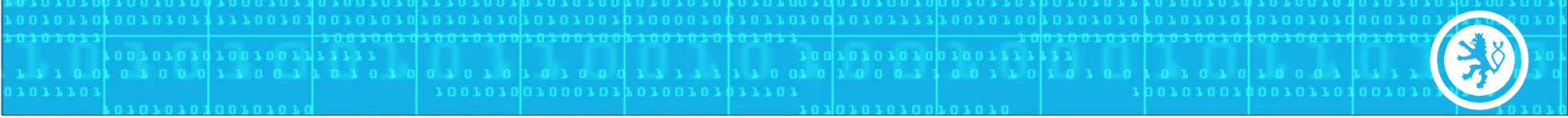

Suverenita

- Vrcholná a výlučná moc státu na příslušném státním území a současně nezávislá v mezinárodních vztazích
- UN GGE 2013 a 2015 – suverenita se uplatní i při jednání států v kyberprostoru
- Problematika vyložení těchto závěrů – suverenita je
  - Principem – nemůže být jednáním států porušen
  - Právem – může být jednáním států porušeno (mezinárodní přečin)

Suverenita princip nebo pravidlo?

- Princip – jedná se o obecnou zásadu, která nemůže být činností v kyberprostoru narušena
- Pravidlo – může být porušeno narušením, alespoň jedné ze 2 funkcí
  - Územní integrity – fyzická škoda, funkční škoda
  - Výkon správní moci státu

Due diligence

- Vychází z pravidla suverenity
- Každý stát je zavázán k tomu, aby vědomě neumožnil to, aby jeho území bylo použito k porušení práv ostatních států (Corfu Channel)
- Princip označen UN GGE jako použitelný i v kyberprostoru
- Čím vyšší dopad, tím větší nároky na stát, kde je původ činnosti
- Stát původu o incidentu musí vědět, a musí vynaložit maximální možné úsilí k zastavení činnosti
- Porušení závazku na základě jednání státu nikoliv výsledku
- Due diligence zmírňuje problematiku atribuce

Odpovědnost státu za jednání a atribuce

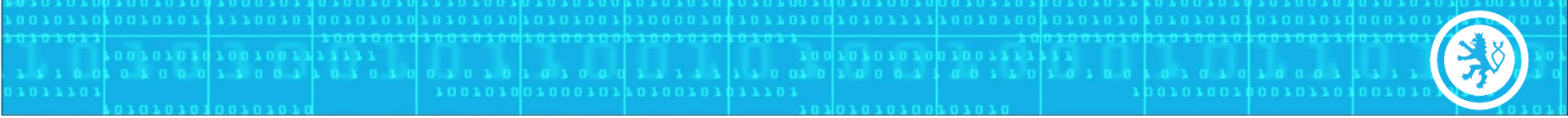

- Stát se dopustí mezinárodního přečinu:
  - Pokud poruší povinnost stanovenou normou MPV (jak komisivním tak omisivním jednáním)
  - To samotné jednání je atribuovatelné danému státu
    - Orgán státu (de facto, de jure)
    - Nestátní subjekty (pod instrukcemi, efektivní kontrola)
- Po naplnění obou se poškozený stát se může domáhat zastavení jednání, vynutitelnosti mezinárodního práva, nápravy atd.
- Důkazní břemeno je ovšem na straně poškozeného státu, čím závažnější obvinění, tím jsou potřeba silnější důkazy

Kybernetické operace v mírových operacích

Pokojné řešení sporů vs mise při ohrožení míru

- Pokojné řešení sporů (mise pro udržení míru) – kapitola VI Charty OSN
  - RB usiluje o řešení vyjednáváním, šetřením, zprostředkováním, smířčím řízením, rozhodčím i soudním řízením.
  - Operace prováděna na základě mandátu nebo autorizace RB pro regionální organizace, státy, koalice států i OSN
  - V některých případech nutný souhlas cílového státu (požadání)
  - Zakázáno použití síly, kromě případu ohrožení mise vměšováním se do průběhu mise

Source:
memecogens.tumblr.com/post/128097089162/international-law-is-no-longer-only-the-law-of

Pokojné řešení sporů vs mise při ohrožení míru

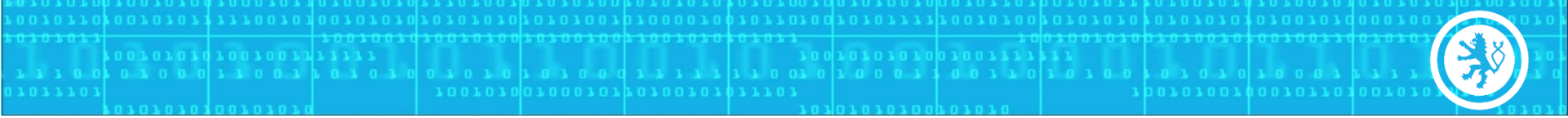

- Mise při ohrožení/porušení míru a útočných činech (operace pro nastolení míru) – kapitola VII Charty OSN
  - Operace prováděna na základě mandátu nebo autorizace RB pro regionální organizace, státy, koalice států i OSN
  - Opatření nezahrnující použití síly, tedy přerušování hospodářských styků, leteckých, rádiových poštovních a jiných styků, ... (čl. 41 Charty OSN)
  - Pokud opatření dle čl. 41 nedostatečná, může podniknout akce leteckými, námořními nebo pozemními silami – použití síly (čl. 42 Charty OSN)
  - V souladu nejen s mandátem, ale ostatními částmi MPV (lidská práva, MHP)
  - V případě ozbrojeného konfliktu mají mírové síly OSN speciální postavení a právní ochranu (chráněni jako civilisté)

Nezbytnost a protiopatření

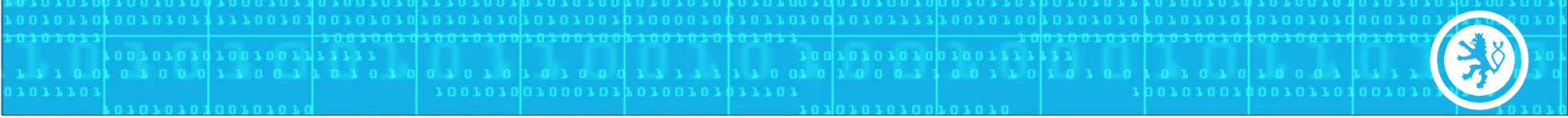

Nezbytnost

- Mezinárodní obyčej
- Státy mohou z důvodu nezbytnosti reagovat na jednání, které odpovídá vážnému a bezprostřednímu ohrožení základních zájmů státu, pokud takové jednání je jediným prostředkem, jak ochránit tyto zájmy
- Není potřeba mezinárodní přečin
- Možnost porušit práva i neodpovědných států či nestátních aktérů

Protiopatření

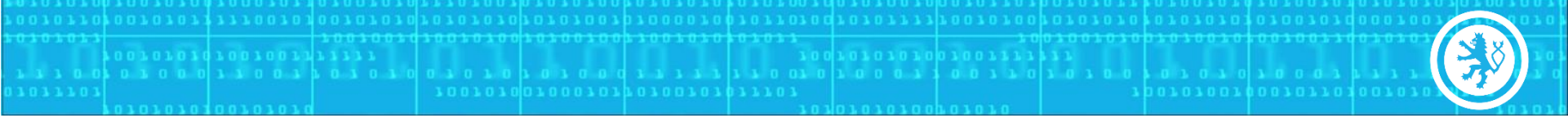
- Jednání činěné v důsledku odpovědi na porušení MPV jiným státem, které by v jiném případě bylo protiprávní
- Rozdílné od retorzí i válečných represáliích
- Možno odpovědět jiným typem jednání (cyber vs kinetic)
- K zajištění dodržování mezinárodního práva a získání garancí, reparací i zabezpečení
- K deeskalaci situace
- Není zamýšleno, aby trestala
- Vždy zacílené na odpovědný stát (ale ne už orgán)

Protiopatření

- Je potřeba oznámit vůli provádět protiopatření, možno i po učinění protiopatření (pokud by oznámení narušilo)
- Potřeba proporcionálně přizpůsobit incidentu, není nutno snižovat sílu protiopatření
- Použití síly poslední resort
- Nesmí omezit práva neodpovědných států
- Každý dělá protiopatření na vlastní riziko, problém atribuce v kyberprostoru

Děkuji za pozornost

Source: Not sure if should thank you for your attention or thank you for not sleeping during presentation, available at: <http://www.meme-generator.de/media/created/y7ki9f.jpg>

Národní úřad
pro kybernetickou
a informační bezpečnost

